УНІВЕРСИТЕТ СУЧАСНИХ ЗНАНЬ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Президент УСЗ

_____В.І.Кушерець

«26» _____02 20 21 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ, ЯКІ ЗДОБУЛИ РАНІШЕ СТУПІНЬ БАКАЛАВРА, МАГІСТРА, ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ СПЕЦІАЛІСТА ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА ЗА ІНШОЮ СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
(У ФОРМІ ТЕСТУВАНННЯ)

Для вступників на спеціальність 053«Психологія», освітня програма «Психологія»

Затверджено на засіданні кафедри
Психології та педагогіки
Протокол № 5 від 20.01.21 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою фахового вступного випробування для вступників, які здобули раніше ступінь бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста та вступають для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю на другий курс з нормативним строком навчання на спеціальність 053«Психологія», освітню програму Психологія є перевірка:

1. знання теоретичних знань і їх системності;
2. ступеня володіння й оперування основними психологічними категоріями і поняттями;
3. рівня підготовки з проведення експериментальних психологічних досліджень;
4. засвоєння основних принципів та методів надання психологічної допомоги;
5. засвоєння форм та методів професійної орієнтації і управління в різних сферах освіти, науки та виробництва і, в першу чергу в організаціях та установах соціальної сфери, центрах зайнятості.

Завдання фахового вступного випробування для вступників, які здобули раніше ступінь бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста та вступають для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю на другий курс з нормативним строком навчання, на спеціальність 053«Психологія», освітню програму Психологія є виявити теоретичні знання та практичні навички з питань :

1. діагностики, диференційної діагностики психологічного і психофізіологічного стану людини, визначення структури розумової діяльності людини (спільної, мовної, інтелектуальної та ін.), структури особистості з метою формулювання рекомендацій відносно професійного і психічного здоров'я, психологічної корекції та реабілітації;
2. визначення стану свідомості, функціонального стану і структури складної діяльності людини – спільної, мовної, операторської та ін.;
3. проблеми правової соціалізації особистості, фактори і умови формування правосвідомості і причини її деформації;

Фахове вступне випробування для вступників, які здобули раніше ступінь бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста та вступають для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю на другий курс з нормативним строком навчання, на спеціальність 053«Психологія», освітню програму Психологія включає такі дисципліни:

1. Загальна психологія.

Критерії оцінювання знань вступників

Фахове вступне випробування (у формі тестування) оцінюється за 200-бальною шкалою.

Тест складається із 50 питань з варіантами відповідей з дисципліни «Загальна психологія»

На виконання тесту відведено одну астрономічну годину (90 хвилин)

Мінімальна кількість балів для подальшої участі в конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

Кожна вірна відповідь оцінюється в 4 бали.

Відсутність відповіді або неправильна відповідь оцінюється в 0 балів.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

ВСТУП ДО ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Предмет психологічної науки. Людина як об'єкт пізнання

Людина як об'єкт пізнання. Специфіка психологічного знання. Психіка як предмет наукового аналізу. Буденні уявлення про психіку. Психологія як теоретична та експериментальна наука. Основні джерела знань про психічні властивості людини.

Пізнавальний, емоційний та регулятивний аспекти психічного. Психічні функції, стани та властивості. Функціональні, операційні та мотиваційні аспекти психічного. Людина як індивід. Особистість та суб'єкт діяльності. Усвідомлюваний та неусвідомлюваний рівні психічного. Взаємовідношення психічного та фізіологічного.

Основні етапи становлення та розвитку психологічного знання

Розвиток поглядів на природу психічного. Історична динаміка предмету та методу. Донауковий. Філософський та власно психологічний етапи становлення поглядів на природу психічного. Первісні уявлення людини про психічне як душу, специфіка міфологічного відображення світу. Погляди на психіку в античному світі (Демокрит. Платон, Аристотель, їх уявлення про душу, почуття, волю). Специфіка природничого тлумачення психічного у античних лікарів. Свідомість як критерій психічного у Новому часі. Раціоналізм Декарта, емпіризм Локка, монадологія Лейбніца. Атомізм та асоціанізм. Криза Інтроспекціоністської психології. Науково-природничі погляди на психіку. Становлення психофізики, експериментальної психології, психотерапії. Еволюційні ідеї в психології.

Основні напрямки психології XX ст.

Основні напрямки психології XX ст. (біхевіоризм, психоаналіз, гештальтпсихологія, психологія діяльності. гуманістична психологія). Розвиток радянської психології. Становлення психології в Україні.

Місце психології в системі наук. Структура психології

Філософські основи класифікації наук. Класифікація наук за Д.Кедровим та місце психології в цій класифікації. Психологія як складна система наук, що розвиваються. Загальні і спеціальні галузі психології. Фундаментальні і прикладні галузі психології. Загальна психологія, її структура. Галузеві психологічні науки. Характеристика психологічних наук. Специфіка наукових законів в психології.

Основні принципи психологічної науки

Методологічні принципи психологічної науки (детермінізму, єдності психіки, діяльності, розвитку, системності). Методологічні проблем психології (психогостична, психопраксична, психосоціальна, психофізична). Детермінація психічних явищ. Рівні детермінації (передмеханістичний, механістичний, біологічний, соціальний, власне психологічний).Психіка як вільна активність, зовнішні впливи та внутрішні умови, дія механізмів інтеріоризації та екстеріоризації. Основні категорії психології.

Природничі основи психології

Будова, функціонування і властивості центральної нервової системи людини. Будова нейрону і принципи його роботи. Поняття та види рецепторів. Поняття аналізатору. Структура і основні поля кори головного мозку.

Анатомо-фізіологічні відповідники в мозку людини психічних процесів і станів людини. Генетичні корні психології і поведінки.

Психіка і мозок людини: принципи і загальні механізми зв'язку

Сутність психофізіологічної проблеми. Зв'язок психічних процесів з роботою головного мозку. Модель Н.О. Бернштейна про участь психіки в управлінні рухами. Еволюція умовно-рефлекторного розуміння психіки. Психофізична поведінкова теорія К. Халла. Модель функціональної системи за П.К. Анохіним. Функціональні блоки мозку людини за А.Р. Лурією. Проблема локалізаціонізма-антилокалізаціонізма.

Виникнення та розвиток психіки у філогенезі

Гіпотези щодо наявності психіки у різних біологічних істот. Стадії сенсорної, перцептивної психіки, практичного інтелекту. Специфіка експериментального дослідження поведінки тварин у дослідах Павлова, Торндайка, Скіннера. Келера. Загальні закономірності еволюції психіки тварин, взаємозв'язок розбудови діяльності та рівня відображення. Форми відображення поведінки у тварин. Групові форми поведінки, орудійна діяльність тварин.

Основні підходи до класифікації методів психології. Методи психології

Науковий метод у психології (теорія та метод, метод та методика), об'єктивні методи психології, їх класифікація та характеристика. Історична динаміка предмету та методу психологічної науки. Спостереження і самоспостереження їх пізнавальна роль. Опитування, експеримент, психологічні тести. Значення математики для отримання достовірних психологічних знань. Застосування ЕОМ в психологічному експерименті.

Становлення людської свідомості

Біологічні умови антропогенезу. Суспільне виробництво як спосіб життєдіяльності людини. Практична діяльність як вихідна та провідна форма активності. Колективність. Орудійність та продуктивність трудової діяльності. Свідомість як форма відображення людиною навколишнього світу. Основні напрямки філо- і онтогенетичного розвитку свідомості. Виникнення і розвиток у людини рефлексивних здібностей. Становлення системи понять. Основні напрямки розвитку свідомості в сучасних умовах.

Умови виникнення та психологічна сутність свідомості

Психологічна характеристика свідомості людини. Значення і смисл як складові свідомості. Роль мови у функціонуванні свідомості. Свідомість як узагальнене мовно-визначене віддзеркалення людиною дійсності в її узагальнених, сутнісних, стійких інваріативних властивостях. Передумови і умови виникнення свідомості. Вплив спілкування, мови та мовлення на формування свідомості. Смисли та мовні значення як фактори, що утворюють людську свідомість.

Поняття несвідомого. Прояв несвідомого в психічних процесах, властивостях і станах людини. Сни як прояв несвідомого. Співвідношення свідомої і несвідомої регуляції поведінки людини. Види неусвідомлених психічних явищ.

Психологічний зміст самосвідомості

Проблема самосвідомості в психології. Структура самосвідомості особистості. Різні підходи до визначення структури самосвідомості. "Я" – концепція і "Я" – образи. Поняття ідентичності особистості. Ідентифікаційна матриця особистості. Соціальна та особистісна ідентичність. Теоретичні моделі соціальної ідентичності особистості. Проблема співвідношення особистісної та соціальної ідентичності. Соціально-психологічні механізми формування ідентичності особистості. Культурна і етнічна ідентичності в структурі соціальної ідентичності особистості. Проблема самоставлення особистості.

Культурно-історична концепція Л.С. Виготського

Гіпотеза про походження свідомості: роль праці та мови. Питання про природу психіки людини. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського: людина та природа, будова вищих психічних функцій. Генетичні аспекти перетворення інтерпсихічних ставлень в інтрапсихічні. Засвоєння суспільно-історичного досвіду як генеральний шлях онтогенеза людини.

Вчення про вищі психічні функції

Вчення про вищі психічні функції. Довільність, опосередкованість та соціальність як їх визначальні характеристики за властивостями, будовою та походженням. Інтерпсихічний та інтрапсихічний етапи формування вищих функцій. Процеси інтеріоризації та екстеріоризації та їх вплив на формування особистості.

Проблема діяльності у психології

Дія, різні види дій. Поняття і будова діяльності людини. Діяльність, задачі і методи діяльності. Види і розвиток діяльності людини. Діяльність і психічні процеси вміння, навички і звички. Праця, психологічна характеристика праці, творчі види праці. Гра, природа гри, теорія гри, розвиток гри дитини. Навчання, природа навчання і праці. Вчення про пізнання. Навчання і розвиток, мотиви навчання. Освоєння системи знань.

Внутрішні та зовнішні плани діяльності та їх розбудова. Макроструктура діяльності: дії, операції, рухи. Дія як одиниця людської діяльності, її цілеспрямований характер. Регуляція дії, що спирається на образ. Поняття про орієнтувальну основу дії, залежність дії від загальних особливостей діяльності. Мотив і ціль у структурі діяльності. Сумісний характер людської діяльності Відображення на рівні свідомості як виділення "об'єктивних сталих ознак".

Мотиваційно-особистісні аспекти діяльності

Потреби та мотиви. Потреби у спілкуванні та пізнанні, їх розвиток в онтогенезі, взаємозв'язок та специфіка. Зіткнення потреби та предмету її задоволення. Соціогенна природа людських потреб. Полімотивованість поведінки, поняття провідного мотиву та мотиву-стимулу. Усвідомлювані та неусвідомлювані мотиви, мотиви-цілі, емоції, особистісні смисли. Мотиваційний конфлікт, мотив, як одиниця виміру особистості. Розвиток мотивів, динаміка мотиву і цілі, перехід мотиву на ціль, цілі в мотиві, вплив емоцій на цей процес. Мотиви, цілі, умови, засоби реалізації діяльності.

Поняття провідної діяльності. Основні види діяльності

Основні види діяльності людини. Поняття "провідної діяльності". Виховання і розвиток. Теорія "двох факторів". Вирішальна роль суспільно-історичного розвитку у психіці дитини. Основні підходи до періодизації психічного розвитку людини. Поняття "віку", "соціальної ситуації розвитку", "сенситивного періоду", зони найближчого розвитку". Психологічна характеристика гри, навчання.

Структура життєвого шляху особистості та її часові характеристики. Біологічний та історичний час. Гетерохронність розвитку психічних функцій в житті людини. "Подвійність" людського життя. Психологічна еволюція особистості, біографічний метод її дослідження. Фази соціальної активності: старт самостійної професійної діяльності, творча діяльність, кульмінація життєвого шляху в різних діяльностях як структурні зміни суб'єкту діяльності.

Проблема спілкування у психології

Проблема спілкування у психології. Поняття спілкування в загальній та соціальній психології. Розвиток спілкування в онтогенезі. Спілкування як форма вияву активності особистості. Спілкування як взаємодія. Спілкування та діяльність. Спілкування як обмін інформацією.

Поняття комунікації, її різновиди. Бар'єри спілкування. Спілкування як сприймання людьми один одного. Поняття соціальної перцепції, механізми взаєморозуміння. Точність міжособистісної перцепції. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.

"ВІДЧУТТЯ ТА СПРИЙМАННЯ"

Загальна характеристика сенсорно-перцептивних процесів

Відчуття та сприймання як результат безпосередньо-чуттєвого відображення матеріального світу. Відчуття та сприймання як різні за повнотою та глибиною рівні пізнавальної діяльності індивіда. Активно орієнтуюча та регулююча функції відчуттів та сприймань в поведінці та діяльності. Проблема класифікації відчуттів та сприймань.

Основні характеристики сенсорного образу

Модальність відчуття. Проблема первинних та вторинних властивостей об'єктів та її рішення в сучасній психології. Інтенсивність відчуття як його кількісна характеристика. Чутливість аналізатора та її вимірювання. Порогова проблема. Абсолюті, розрізнювальні та диференційні пороги чутливості.

Основний психофізичний закон та його варіанти. Поняття сенсорної адаптації. Види адаптації. Явище сенсибілізації. Фактори, які справляють сенсибілізуючий вплив на аналізатори.

Фізіологічна основа відчуттів

Поняття про сенсорну систему. Методи дослідження сенсорних систем. Загальні принципи будови сенсорних систем. Основні функції сенсорних систем. Класифікація рецепторів. Загальний механізм збудження рецепторів.

Передача та перетворення сигналів у сенсорних системах. Кодування та декодування інформації. Детекція образів. Механізми переробки інформації у сенсорній системі. Адаптація сенсорної системи. Зорова система. Слухова система. Вестибулярна система. Сомато-сенсорна система. Нюхова система. Смакова система. Вісцеральна система.

Закономірності дії окремих аналізаторів, аналіз відчуттів різних модальностей

Зорова система та зорові відчуття. Слухова система та слухові відчуття. Вестибуляторна чутливість. Шкірна чутливість та її різновиди. Больова чутливість. Вібраційна чутливість. М'язово-суглобна чутливість. Нюхова чутливість. Загальноорганічна чутливість та її різновиди. Проблема взаємодії аналізаторів. Психологічні особливості зорових відчуттів. Психологічні особливості слухових відчуттів. Психологічні особливості смакових відчуттів. Психологічні особливості нюхових відчуттів. Поняття про субсенсорні відчуття.

Класичні та сучасні теорії сенсорних процесів

Матеріалістичні та ідеалістичні уявлення про природу відчуттів у період зародження наукової психології. Рецепторна теорія відчуттів та її конкретизація І. Мюллером та Г. Гельмгольцем. Класична психофізика та її роль у розвитку уявлень про відображальну природу відчуттів. Еволюційний підхід до дослідження органів чуття та сенсорних процесів. Внесок І.М. Сєченова в розвиток рефлекторної теорії психіки та сенсорно-перцептивних процесів. Сучасні уявлення про рефлекторну природу відчуттів. Дослідження сенсорної чутливості в сучасній психофізиці. Концепція сенсорної організації Б.Г. Ананьєва та її значення для дослідження складу та структури сенсорної сфери людини. Вивчення сенсорних процесів в контексті психологічної теорії діяльності О.М. Леонтьєва.

Закономірності переходу від сенсорних до перцептивних процесів

Проблема співвідношення сенсорного та перцептивного образів (відчуття та сприймання як компонент та ціле; відчуття та сприймання як компонент та ціле: відчуття та сприймання як різні за глибиною рівні відображення реальності).

Стадіальність філогенезу, онтогенезу та актуалгенезу перцепції. Основні етапи становлення перцептивного образу в актуалгенезі, способи їх експериментального вивчення (на прикладі зорового сприймання) Проблема дотиково-кінестетичного сприймання.

Основні характеристики перцептивного образу

Цілісність та структурність сприймання, різні тлумачення їхніх механізмів (гештальтпсихолгія, Д. Гібсон, теорія перцептивних дій).

Предметність та усвідомленість сприймання як його змістовні характеристики. Механізми предметності сприймання (Д. Брунер, теорія перцептивних дій). Значення суспільної та індивідуальної

практики для формування предметного та усвідомленого сприймання. Константність сприймання. Значення константності сприймання для життєдіяльності. Механізми константності сприймання. Поняття про діапазон повної константності та види перцептивних констант. Експериментальне вивчення константності.

Узагальненість перцептивного образу, її зумовленість уявленням та мисленням. Поняття про аперцепцію. Роль аперцепції у регуляції поведінки та діяльності. Вплив специфічних характеристик перцептивного образу (цілісності, предметності, узагальненості та ін.) на відображення просторово-часових, якісних та кількісних характеристик об'єктів.

Класичні та сучасні теорії сприймання

Дослідження сприймання у асоціативній психології. Внесок гештальтпсихології у розробку теорії сприймання. Теорія безпосереднього сприймання Д. Гібсона. Теорія логічної категоризації у сприйманні Д. Брунера. Особистісний підхід до сприймання. Дослідження сприймання в руслі теорії установки.

Діяльнісний підхід до сприймання в радянський психології. Теорія перцептивних дій та її значення для вивчення ефекторних процесів у сприйманні. Дослідження сприймання в процесах предметно-практичної діяльності. Розвиток сприймання при оволодінні предметною діяльністю. (Б.Г. Ананьєв, Е.В. Шорохова). Дослідження сприймання в контексті психологічної теорії діяльності О.М. Леонтьєва.

Закономірності сприймання простору, часу, руху

Сприймання простору. Механізми сприймання віддаленості, напрямку локалізації об'єкта у просторі. Механізми сприймання "внутрішньої метрики" об'єкта - форми, величини, об'єму. Розвиток здатності до сприймання простору в онтогенезі.

Сприймання часу. Механізми сприймання часу. Сприймання часу як відображення тривалості та послідовності подій. Орієнтування в часі. Часова перспектива. Сприймання руху. Механізм сприймання руху. Сприймання дійсного руху. Феномен уявного руху (автокінетичний ефект, уявний рух).

Прогнозування як вид випереджувального відображення

Поняття антиципації. Функції антиципації. Випереджувальне пізнання. Випереджувальні образи уяви. Прогнозування при розв’язуванні мисленнєвих задач. Соціально-перцептивне передбачення.

Антиципація і особистісні властивості. Емоції і антиципація. Прогнозування в психічному житті людини. Прогнозування в різних галузях професійної діяльності.

ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Історія дослідження особистості та сучасні теорії

Поняття про особистість. Індивід, особистість, індивідуальність. Три основних класичних періоди в дослідженні особистості: філософсько-літературний, клінічний, експериментальний. Їх особливості та вплив на сучасний стан. Сутність експериментального підходу в дослідженні особистості. Вклад А.Ф.Лазурського, Г.Айзенка, Г.Олпорта, Р.Кеттела у розробку проблеми особистості. Структура особистості. Класифікації сучасних психологічних теорій особистості. Три типи теорій особистості: психодинамічні, соціодинамічні та інтеракціонистські. Концепція особистості А.Н.Леонтьева.

Формування та розвиток особистості

Концепція розвитку особистості Е.Еріксона. Дві лінії розвитку особистості – аномальна та нормальна. Стадії розвитку особистості. Вікові етапи. Коротка характеристика основних особистісних новоутворень процесу розвитку. Розумінні особистісного розвитку за Е.Фромом. Життєвий шлях особистості. Життєве значення стійкості особистості. Стійкість та мінливість особистості. Теорія соціального навчання та питання стійкості особистості.

Здібності, задатки та індивідуальні відмінності людей

Загальне уявлення про здібності. Відмінності між здібностями, знаннями, вміннями та навичками. Природні та придбані здібності. Загальні та спеціальні здібності. Теоретичні. Практичні, учбові, предметні та міжособистісні здібності. Поняття обдарованості. Поняття задатків. Міжстатеві індивідуальні відмінності в задатках та здібностях. Начальні етапи становлення здібностей. Процес їх формування та подальшого розвитку. Діяльність та здібності.

Темперамент особистості. Типи темпераменту та властивості

Поняття темпераменту. Види темпераментів – холеричний, сангвінічний, флегматичний, меланхолічний. Позитивні та негативні сторони типів темпераменту. Основні властивості нервової системи людини. Поняття індивідуального стилю діяльності. темперамент та індивідуальний стиль діяльності. зв'язок темпераменту та основних властивостей особистості. Темперамент та здібності людини.

Характер – його формування та розвиток. Типології характерів

Поняття темпераменту. Види темпераментів – холеричний, сангвінічний, флегматичний, меланхолічний. Позитивні та негативні сторони типів темпераменту. Основні властивості нервової системи людини. Поняття індивідуального стилю діяльності. темперамент та індивідуальний стиль діяльності. зв'язок темпераменту та основних властивостей особистості. Темперамент та здібності людини.

Емоційно-вольова сфера особистості

Воля та її основні ознаки. Значення волі у житті людини. Первісні вольові якості особистості: сила волі, наполегливість, витриманість. Вторичні або вироблені вольові якості. Третичні вольові якості особистості. Теорії волі. Вольова регуляція поведінки. Структура вольової дії. Розвиток волі у людини. Виховання у дитини вольових якостей особистості. Поняття про емоції. Роль емоцій у житті людини. Функції емоцій. Відмінність емоцій від почуттів та відчуттів. Класифікація емоцій та види. Психологічні теорії емоцій.

Проблема спілкування у психології

Проблема спілкування у психології. Поняття спілкування в загальній та соціальній психології. Розвиток спілкування в онтогенезі. Спілкування як форма вияву активності особистості. Спілкування як взаємодія. Спілкування та діяльність. Спілкування як обмін інформацією. Поняття комунікації, її різновиди. Бар'єри спілкування. Поняття соціальної перцепції, механізми взаєморозуміння. Точність міжособистісної перцепції. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дудткевич Т.В. Загальна психологія. К., – 2019.
2. Ільїна Н.М. Загальна психологія. К., – 2018.
3. Савчин М.В. Загальна психологія. К., – 2020.
4. Волянюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В. та ін. Соціальна психологія. – К., 2019.
5. Власова О.Г., Никоненко Соціальна психологія - К., 2019.
6. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. - К., 1994.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Посібник. - К.: Академвидав, 2006.-395с.
8. Павловський М.А. Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія). Київ: Техніка, 2005, - 312 с.
9. Журавська, Лариса Миколаївна. Соціально-психологічний тренінг: розвиток якостей особистості працівників сфери туризму [Текст] : навч. посібник / Л. М. Журавська ; М-во освіти і науки України. - К. : Слово, 2009. - 308 с.
10. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / О. А. Донченко, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін.; За ред. М. М. Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008 – 495с
11. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монограф.–К.: Міленіум, 2008.– 214с.